

Sygn. akt III RC 315/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2017r.

Sąd Rejonowy w Mikołowie - Wydział III Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący: SSR Magdalena Zając

Protokolant: Hanna Wojtuszek-Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2017 r. w Mikołowie

sprawy z powództwa A. B. (1)

przeciwko A. B. (2)

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda A. B. (1) na rzecz pozwanej A. B. (2) kwotę 2400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

III RC 315/16

ZARZĄDZENIE

1. odnotować

2. kal. 21 dni lub z wpływem

M. dnia, 5 września 2017

.....

Sygn. akt III RC 315/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 grudnia 2016r., zmodyfikowanym na rozprawie w dniu 23 maja 2017r., A. B. (1) wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego wobec byłej małżonki – A. B. (2), orzeczonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2006r., sygn. akt XVIII RC 3300/04, a ponadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podał, że jego sytuacja finansowa i możliwości zarobkowe uległy obniżeniu, zaś sytuacja finansowa pozwanej uległa poprawie. Od końca 2015r. systematycznemu pogorszeniu ulega sytuacja finansowa spółki (...), w której powód pracuje. Spółka generuje obecnie straty i znacznie zmniejszyła zatrudnienie. Od sierpnia 2016r. zostało wstrzymane powodowi wynagrodzenie wypłacane w związku z pełnieniem przez niego funkcji członka zarządu w wymienionej wyżej spółce. Powód obecnie otrzymuje jedynie wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia na stanowisku dyrektora, a jego wysokość wynosi 1.813 zł netto miesięcznie, przy czym w ostatnim okresie w wymienionej wyżej spółce wystąpiły trudności z regulowaniem również tego wynagrodzenia. Podniesiono również, że powód nie jest już zatrudniony w (...) Sp. z o.o. i nie otrzymuje z tej spółki żadnych innych świadczeń. Nie posiada innych źródeł

dochodu. Jest w wieku emerytalnym, a ponadto posiada nowa rodzinę, na którą zobowiązany jest łożyć, w tym dorastającego syna, który okazał się dzieckiem z problemami zdrowotnymi. Zdaniem powoda, również okres, który upłynął od zasądzenia alimentów od powoda niweluje przesłankę świadczeń alimentacyjnych. Powód podniósł także, że sytuacja finansowa pozwanej uległa polepszeniu, gdyż pozwana pracuje i otrzymuje świadczenie emerytalne. Poza tym powód opłacał pozwanej fundusz ubezpieczeniowo-emerytalny, co prawdopodobnie jest kontynuowane, a środki z niego pozostają w dyspozycji pozwanej. Podniósł również, że pozwana nie jest zobowiązana do ponoszenia kosztów utrzymania, gdyż powód wraz z pozwaną dokonał darowizny nieruchomości, w której zamieszkuje pozwana na rzecz syna stron M. B.. Obdarowany zaś ustanowił na rzecz pozwanej dożywotnią, bezpłatną służebność mieszkania na tej nieruchomości. Powód podniósł ponadto, że pozwana nie pozostaje w niedostatku. Zdaniem powoda, choć zasadą jest, że obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami wygasa z upływem lat pięciu, co nie dotyczy małżonków uznanych za winnych rozkładu pożycia, to jednak nie można twierdzić, że obowiązek taki powinien być dożywotni w sytuacji, w której nie zachodzą jakieś wyjątkowe okoliczności, a utrzymywanie go w sytuacji, gdy od orzeczenia rozwodu minęło kilkanaście lat byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu podała, że wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej z mocy prawa mogłoby nastąpić wyłącznie w razie zawarcia przez nią nowego związku małżeńskiego, co nie miało miejsca. Podniosła, że twierdzenia powoda dotyczące niedostatku i pięcioletniego okresu alimentacji nie mieszczą się w przedmiocie niniejszego postępowania albowiem rozwód został orzeczony z wyłącznej winy powoda. Podniosła również, że w trakcie poprzedniej sprawy o alimenty, powód również usiłował wykazać, że jego sytuacja jest bardzo trudna oraz, że doszło do nagłego obniżenia jego dochodów ze względu na sytuację rynkową, obniżenie rentowności i utratę płynności, ale sąd uznał, że obniżenie dochodów powoda było wynikiem decyzji, na które powód miał mieć sam wpływ. Pozwana podała, że zgodnie z jej wiedzą, powód nadal jest zatrudniony w Spółce (...) oraz w Spółce (...), w której jest dyrektorem i członkiem zarządu. W spółce tej jako księgowa pracuje również jego żona (wcześniej konkubina), która otrzymuje wynagrodzenie wielokrotnie wyższe niż sam dyrektor. Pozwana wskazała, że od 1 marca 2016r. otrzymuje emeryturę w wysokości 1.488,31 zł netto miesięcznie. Nadto okazjonalnie, z uwagi na sytuację finansową rodziny, wykonuje prace na podstawie umowy o dzieło, za co otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 2.500 zł brutto miesięcznie – w miesiącach, w których je wykonuje. Pozwana wskazała także, że syn stron M., na rzecz którego strony dokonały darowizny nieruchomości zabudowanej domem, w którym zamieszkuje pozwana, uległ poważnemu wypadkowi, który ograniczył jego zdolności zarobkowe. Ponadto dziecko syna stron obciążone jest padaczką. Podniosła również, iż błędne jest przyjęcie, że ustanowienie bezpłatnej służebności mieszkania na jej rzecz, zwalnia ją od ponoszenia jakichkolwiek kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, w szczególności wobec trudnej sytuacji finansowej syna stron. Ponadto pozwana przez ostatnie lata ponosiła znaczne koszty związane z opieką nad chorą matką, na rzecz której również była ustanowiona bezpłatna służebność mieszkania, w domu, w którym mieszka pozwana. Pozwana podała też, że ponosi połowę kosztów utrzymania domu, ponadto opłaca co miesiąc składkę ubezpieczenia na życie, a ubezpieczenia N. N. nie kontynuuje.

Sąd ustalił, co następuje:

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2006r. Sąd Okręgowy w Katowicach orzekł rozwód małżeństwa A. B. (1) i A. B. (2) z winy A. B. (1), zasądzając jednocześnie od A. B. (1) na rzecz A. B. (2) alimenty w kwocie po 1.200 zł miesięcznie z ustawowymi odsetkami w wypadku zwłoki w terminie płatności każdej raty, sygn. akt XVIII RC 3300/04. Apelacja A. B. (1) od wymielonego wyżej orzeczenia została oddalona. (dowody: wyrok z dnia 28 czerwca 2006r. - akta XVIII RC 3300/04 – k. 86-86v, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 kwietnia 2007r., sygn. akt I ACa 1817/06 - akta XVIII RC 3300/04 – k. 116)

Powód żył wówczas z konkubiną, z którą wychowywał wspólnie małoletniego syna urodzonego pod koniec 2004r. Był dyrektorem, a jednocześnie członkiem zarządu (...) Sp. z o.o. w M.. Pracował również w (...) Sp. z o.o. w M.. W drugiej z wymienionych wyżej spółek również pełnił funkcję członka zarządu. W trakcie sprawy rozwodowej jego wynagrodzenie w obu spółkach zostało obniżone, a jego średnie miesięczne dochody w okresie październik 2015 -

marzec 2006r. łącznie z tytułu wynagrodzenia jako dyrektora i członka zarządu (...) Sp. z o.o. wynosiły 1.210,65 zł netto. Z kolei jego łączne dochody z tytułu wynagrodzenia jako dyrektora i członka zarządu (...) Sp. z o.o. w tym samym okresie wyniosły 1.219,42 zł netto. (dowody: zaświadczenia o wysokości dochodów - akta XVIII RC 3300/04 – k. 73-74, zeznania powoda - akta XVIII RC 3300/04 – k. 75v-76v)

Powód wraz z konkubiną wynajmował mieszkanie. Z tytułu czynszu najmu uiszczali 670 zł miesięcznie. Do tego dochodziły opłaty za media. Konkubina powoda była związana zarobkowo z tymi samymi spółkami co powód. W jednej z nich była zatrudniona jako główna księgowa. W obu pełniła zaś funkcję członka zarządu. Powód korzystał z pomocy opiekunki do dziecka, której płacił 500 zł miesięcznie. Powód był współwłaścicielem niezabudowanej nieruchomości, którą nabył wspólnie ze swoją konkubiną. (dowody: zeznania powoda - akta XVIII RC 3300/04 – k. 75v-76v)

A. B. (2) w trakcie ustalania wysokości alimentów przez Sąd Okręgowy w Katowicach mieszkała razem z pełnoletnim synem, który otrzymywał w tym okresie rentę rehabilitacyjną. Koszty utrzymania domu syn pozwanej i pozwana ponosili po połowie. Pozwana była wówczas zatrudniona na umowę o pracę jako retuszer w pełnym wymiarze czasu pracy. Jej średnie miesięczne wynagrodzenie nieznacznie przekraczało 800 zł miesięcznie netto. (dowody: zaświadczenia o wysokości dochodów - akta XVIII RC 3300/04 – k. 11, zeznania pozwanej - akta XVIII RC 3300/04 – k. 83-84)

Powód jesienią bieżącego roku ukończy 63 lata. Od ponad 7 lat nie pracuje już w (...) Sp. z o.o. Do rozwiązania umowy o pracę doszło na skutek porozumienia stron. Do lutego 2016r. powód był natomiast prokurentem w tej spółce. (dowody: świadectwo pracy – k. 134-135, protokół zgromadzenia wspólników (...) Sp. z o.o. wraz z listą obecności – k. 136-139, oświadczenie prezesa zarządu (...) Sp. z o.o. – k. 141)

Powód nadal pracuje natomiast w (...) Sp. z o.o. Jest tam zatrudniony w charakterze dyrektora. Jego wynagrodzenie wynosi 1.813,10 zł netto miesięcznie. Uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. z 27 maja 2015r. i 12 sierpnia 2016r. zmniejszono wynagrodzenie członków zarządu Spółki, początkowo o 50 %, a następnie do 500 zł netto. Jednocześnie w dniu 12 sierpnia 2016r. zawieszono wypłatę wynagrodzenia członków zarządu do czasu osiągnięcia przez Spółkę stabilności finansowej. Pismem z dnia 28 listopada 2016r. powód wniósł o odwołanie go z funkcji członka zarządu wymienionej wyżej spółki z początkiem 2017r. Wniosek powoda został przyjęty.

Powód jest ponadto prezesem Spółki (...) Sp. z o.o. Nie osiąga jednak obecnie żadnych dochodów z tytułu tej funkcji.

(dowody: zaświadczenie – k. 23 i 73, protokoły z nadzwyczajnych zgromadzeń wspólników (...) Sp. z o.o. wraz z listami obecności – k. 145-150, wniosek o odwołanie z funkcji członka zarządu – k. 13, sprawozdanie – k. 193, bilans – k. 194, rachunek zysków i strat – k. 195, wprowadzenie do sprawozdania – k. 196-197, zeznanie podatkowe – k. 198, zeznania powoda – k. 228-230)

Powód jesienią 2016r. zlikwidował polisę ubezpieczeniową której wypłacono mu 60.000 zł. Powód wraz z małżonką zgromadził oszczędności w wysokości około 90.000-100.000 zł. Są one zdeponowane na rachunku małżonki powoda, przy czym powód jest umocowany do korzystania z tych środków. Powód jest właścicielem 5-letniego samochodu marki P.. Jest również współwłaścicielem nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, w którym obecnie mieszka wraz z żoną i trzynastoletnim synem. (dowód: zeznania powoda – k. 228-230 oraz 225).

Małżonka powoda zaciągnęła kredyt na budowę tego domu, jeszcze gdy żyła z powodem w konkubinacie tj. w styczniu 2007r. Kredyt w wysokości 154.706 zł, indeksowany kursem (...), został zaciągnięty na okres 15 lat. Miesięczna rata przekracza 1.000 zł. Podatek od tej nieruchomości wynosi 635 zł rocznie. Opłata za wodę waha się na poziomie kwoty około 100 zł miesięcznie, opłata za energię elektryczną wynosi około 225 zł co dwa miesiące, opłata za gaz – około 280 zł co dwa miesiące, a opłata za dostęp do Internetu – 51,66 zł. Nieruchomość jest ubezpieczona. Powód korzysta ponadto z usług agencji ochrony, za które płaci 43,05 zł miesięcznie. Za telewizję kablową płaci 61,47 zł miesięcznie, a na telefon wydaje 50 zł miesięcznie. Ponadto na drewno do kominka wydaje około 900-1.000 zł rocznie, około 150

zł rocznie wydaje na wywóz szamba i 300 zł rocznie na baterie do oczyszczalni ścieków. Powód wydaje także około 50 zł miesięcznie na lekarstwa związane z nadciśnieniem.

(dowody: fragment umowy kredytu – k. 75-78, polecenie zapłaty – k. 79 i 80, wniosek – k. 81-82, potwierdzenie transakcji – k. 83, polisa – k. 84-85 potwierdzenie transakcji –86, informacja o ustaleniu wymiaru podatku – k. 87, potwierdzenie transakcji – k. 88, zawiadomienie o wysokości opłaty – k. 89-89v, potwierdzenia transakcji – k. 90 i 91, faktura- k. 94 i 96, potwierdzenie transakcji – k. 95 i 97, faktura- k. 98-98v, potwierdzenie transakcji – k. 99, 100, faktura – k. 101,103, potwierdzenie transakcji – k. 102, 104, potwierdzenie transakcji – k. 105 i 107, potwierdzenie transakcji – k. 106 i 108, umowa – k. 109-109v, potwierdzenie transakcji – k. 110, 111, rachunek – k. 112-113, potwierdzenie transakcji – k.113 i 114, zeznania powoda – k. 228-230 oraz 225)

Małżonka powoda jest osobą bezrobotną. Na początku 2017r. na mocy porozumienia stron rozwiązana została jej umowa o pracę z (...) Sp. z o.o., przy czym w przy oświadczeniu o rozwiązaniu umowy za porozumieniem stron wpisano, że następuje ono z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie pracodawcy. W tym samym czasie rozwiązała stosunek pracy z obecną małżonką powoda Spółka (...), podając jako przyczynę likwidację działu, w którym pracowała małżonka powoda. W połowie lutego 2017r. przyznano małżonce powoda zasiłek dla bezrobotnych, który do połowy maja wynosił 997,40zł, a następnie 783,20 zł miesięcznie.

(dowody: świadectwa pracy – k. 121 i 124-125, oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy – 123, 126, decyzja – k. 127, zeznania powoda – k. 228-230)

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy z Z. wynika, że w okresie ostatnich 6 miesięcy dysponował on dwoma ofertami pracy dla osoby posiadającej doświadczenie w charakterze specjalisty automatyka. Proponowane wynagrodzenie to 2.800 zł i 5.500 zł brutto miesięcznie. Powiatowego Urzędu Pracy w K. dysponował ofertą pracy dla samodzielnego automatyka z wynagrodzeniem 3.000 zł brutto miesięcznie + premia uznaniowa. Powiatowy Urząd Pracy w T. w ciągu 6 miesięcy poprzedzających zapytanie dysponował dwoma ofertami pracy dla automatyków z wynagrodzeniem 2.500 i 3.000 zł brutto miesięcznie, ofertą pracy dla elektronika z wynagrodzeniem 3.000 zł brutto miesięcznie i dwoma ofertami pracy dla dyrektora handlowego z wynagrodzeniem w wysokości 2.200 i 5.000 zł brutto miesięcznie. Powiatowy Urząd Pracy w R. dysponował ofertami pracy dla asystenta automatyka programisty i asystenta programisty, przy czym nie wskazał wysokości proponowanych wynagrodzeń. Powiatowy Urząd Pracy w G. posiadał oferty pracy na stanowiskach: elektronika, specjalisty elektronika, automatyka i elektryka – automatyka. Proponowane wynagrodzenie wahało się od 2.000 do 3.500 zł brutto miesięcznie. Ponadto posiadał ofertę pracy dla dyrektora technicznego z wynagrodzeniem w wysokości 7.000-9.000 zł brutto miesięcznie.

(dowody: informacje z powiatowych urzędów pracy – k. 235-239, 244-244v)

Pozwana ma 62 lata. Po rozwodzie z powodem nie wstąpiła już w związek małżeński. Obecnie pobiera świadczenie emerytalne. Jego wysokość wynosi aktualnie 1.488,31 zł netto miesięcznie. Pozwana podejmuje ponadto współpracę z drukarnią, w której była kiedyś zatrudniona, w ramach umów o dzieło. Otrzymuje z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości 2.500 zł miesięcznie. Jest właścicielem niewielkiej działki (około 0,04 ha), na której posadowiony jest ogród przylegający do domu, w którym mieszka pozwana.

(dowody: decyzja o waloryzacji emerytury – k. 43-43v, zaświadczenie pracodawcy – k. 44, odpis księgi wieczystej – k. 252)

Pozwana nadal mieszka z synem, w domu, który wcześniej strony otrzymały od rodziców pozwanej. Poza pozwaną i synem stron, mieszka tam jeszcze synowa stron i wnuczka stron, która choruje na epilepsję. Latem 2008r. powód i pozwana nieruchomości zabudowaną tym domem podarowali ich wspólnemu synowi. Jednocześnie syn stron ustanowił na wymienionej wyżej nieruchomości prawo dożywotniej, bezpłatnej służebności mieszkania na rzecz pozwanej. Opłata za energię elektryczną wynosi 685,82 zł co dwa miesiące, opłata za wodę i kanalizację – łącznie 690 zł co dwa miesiące. Dom, w którym mieszka pozwana z synem i jego rodziną jest ogrzewany gazem. Gazem jest ogrzewana także woda. Opłaty za gaz wynoszą od kilkuset złotych w skali miesiąca w miesiącach letnich do około

1.000 zł w miesiącach zimowych. Do tego dochodzą jeszcze opłaty za wywóz śmieci, telewizję i (...). Podatek od nieruchomości, na której posadowiony jest dom syna stron, opłaca M. B.. Podatek od działki pozwanej wynosi 162 zł rocznie. Pozwana opłaca składkę na ubezpieczenie na życie w wysokości ponad 100 zł miesięcznie.

(dowód: umowa darowizny – k. 24-27, rachunki – k. 176, potwierdzenie transakcji – k. 175, faktura – k. 163,-164, faktura – k. 165 i 172, potwierdzenie transakcji – k. 169, potwierdzenie transakcji – k. 161, decyzja - k. 174, potwierdzenie transakcji – k. 173, potwierdzenie transakcji – k. 167, zeznania pozwanej – k. 230-232)

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd oparł się na dokumentach prywatnych i urzędowych, których autentyczność nie była kwestionowana przez strony. Sąd powyższe ustalenia faktyczne oparł także częściowo na zeznaniach stron. Sąd nie dał jednak zeznaniom powoda w części, w której twierdził on, że od kilku lat nie pełnił żadnej funkcji w (...) Sp. z o.o. W czerwcu 2017r. powód zeznał mianowicie, iż od kilku lat nie jest związany ze spółką (...) Sp. z o.o. Wskazując od kiedy nie pełni funkcji prokurenta w tej spółce zeznał „myślę, że od 2010r.” Podał też, że „nie ja zrezygnowałem z funkcji prokurenta, tylko zarząd spółki zrezygnował z mojej pracy”. Zeznając zaś w dniu 5 września 2017r. podał „nie jestem prokurentem od kilku lat, od bardzo dawna”. Nie potrafił ponadto wytłumaczyć, czemu oświadczenie prezesa wymienionej wyżej spółki o odwołaniu prokury powoda zostało złożone w lutym 2017r. Tymczasem z protokołu Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólnika wymienionej wyżej Spółki z dnia 19 lutego 2016r. wyraźnie wynika, że powód był obecny na tym zgromadzeniu i sam głosował za odwołaniem udzielonej mu prokury. Należy zauważyć również, że powód zmienił treść zeznań dotyczących kwestii posiadanego majątku, choć w okresie pomiędzy zeznaniami nie miały w tym zakresie miejsca żadne zmiany. Zeznając mianowicie w dniu 22 czerwca 2017r. powód podał, że nie jest współwłaścicielem nieruchomości. Natomiast zapytany o tę kwestię na rozprawie w dniu 5 września 2017r. podał, że nieruchomość, na której został wybudowany dom, w którym obecnie powód mieszka, kupił wspólnie z ówczesną konkubiną (obecną żoną). Podobnie na pytanie dotyczące oszczędności, początkowo twierdził, że w zasadzie ich nie ma. Później stwierdził, że zgromadził wspólnie z obecną żoną około 90.000-100.000 zł oszczędności.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 60 § 2 k.r.o., jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Stosownie zaś do treści art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Alimenty na rzecz pozwanej, o których mowa w wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 4 kwietnia 2007r., sygn. akt XVIII RC 3300/04, zostały zasądzone od powoda, jako małżonka uznanego wyłącznie winnego tego rozkładu pożycia.

Prawo do alimentacji określone w art. 60 § 2 k.r.o. przysługuje małżonkowi niewinnemu w stosunku do małżonka wyłącznie winnego powstania rozkładu pożycia, gdy rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego. Źródłem prawa rozwiedzonego małżonka do otrzymywania środków utrzymania jest istniejące wcześniej małżeństwo. Obowiązek świadczeń alimentacyjnych po rozwodzie stanowi bowiem kontynuację obowiązku wzajemnej pomocy powstałego przez zawarcie związku małżeńskiego.

Wbrew twierdzeniom podniesionym w pozwie, czas trwania obowiązku alimentacyjnego w odniesieniu do małżonka uznanego za winnego rozkładu pożycia, gdy świadczy on na rzecz małżonka nie ponoszącego tej winy (art. 60 § 2 k.r.o.) nie jest z góry ograniczony żadnym terminem. Jak słusznie zauważył Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 października 2012 r. (SK 27/12, OTK-A 2012, nr 9, poz. 109, Dz. U. z 2012 r. poz. 1218), zasadniczo dożywotni charakter obowiązku alimentacyjnego nie jest przypadkowy, lecz stanowi racjonalną konsekwencję założeń ustrojodawcy dotyczących instytucji małżeństwa. Źródłem prawa rozwiedzonego małżonka do otrzymywania środków utrzymania nie jest bowiem rozwód, lecz jest istniejące wcześniej małżeństwo. Obowiązek

świadczeń alimentacyjnych po rozwodzie stanowi bowiem kontynuację obowiązku wzajemnej pomocy powstałego przez zawarcie związku małżeńskiego. W przytoczonym wyżej uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 października 2012 r., słusznie wskazano również, że zawierając małżeństwo, kobieta i mężczyzna dobrowolnie przyjmują na siebie zobowiązanie do zaspokajania potrzeb rodziny (por. art. 27 k.r.o.), które nie tylko nie jest ograniczone w czasie, ale w założeniu (w prawidłowo funkcjonującym małżeństwie) ma trwać do końca ich życia. Trybunał wskazał także, iż w wypadku uregulowanym w art. 60 § 2 k.r.o. taka relacja między małżonkami zostaje przedwcześnie skrócona i to jednostronną decyzją małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Rezygnując z podtrzymywania małżeństwa, małżonek ten przesądza nie tylko o swojej sytuacji majątkowej, ale także o sytuacji majątkowej niewinnego małżonka, który miał prawo oczekiwać, że małżeństwo będzie trwałe, a uzyskana dzięki niemu sytuacja majątkowa względnie stabilna. W tym kontekście dożywotnie alimenty stanowią pewien substytut złamanej przez małżonka winnego obietnicy dożywotniego wspólnego pożycia i wzajemnej pomocy.

Analizując niniejszą sprawę warto przytoczyć również pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 9 września 2009 r., który wskazał, że zakres przyczyniania się małżonka winnego do pokrywania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby nie znajdował się w niedostatku, określa z jednej strony stopień pogorszenia się sytuacji materialnej małżonka niewinnego, a z drugiej strony zasady słuszności (I ACA 565/2009, L.).

Jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy, dla stwierdzenia, czy nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o., należy brać pod uwagę, czy istniejące warunki i okoliczności - na tle sytuacji ogólnej - mają charakter trwałe, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpują te przesłanki, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego. Zmiana orzeczenia dopuszczalna jest tylko w razie zmiany stosunków powstałych po jego wydaniu, a jej ustalenie następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami uprzednio istniejącymi (uchwała S.N. z 16.12.1987 r., III CZP 91/86, OSNC 1988, Nr 4, poz. 42).

Zdaniem Sądu przesłanki istotne z punktu widzenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej nie uległy takiej zmianie, która uzasadniałaby uchylenie tego obowiązku. Podkreślić przy tym należy, że powód tak sformułował swoje żądanie, iż domagał się jedynie uchylenia obowiązku alimentacyjnego, wskazując, iż nie widzi możliwości obniżenia alimentów. W związku z tak kategorycznym stanowiskiem strony powodowej Sąd analizował niniejszą sprawę jedynie pod kątem zasadności żądania uchylenia obowiązku alimentacyjnego, a nie jego obniżenia.

Od wydania wyroku, na mocy którego rozwiązano małżeństwo stron przez rozwód i zasądzono od powoda na rzecz jego byłej małżonki alimenty upłynęło już ponad 10 lat. Powód nadal mieszka z tą samą kobietą, z którą w czasie orzekania rozwodu wychowywał ich wspólnego syna, przy czym obecnie jest ona małżonką powoda. Małoletni syn powoda ma już niemal 13 lat. Powód wraz z żoną i synem mieszka obecnie w domu, który wybudowali na wspólnej działce powoda i jego obecnej małżonki. Powód nadal jest zatrudniony w jednej z firm, w których pracował w momencie zasądzenia alimentów, ((...) Sp. z o.o.), przy czym obecnie dochód powoda ogranicza się do wynagrodzenia otrzymywanego z tytułu świadczenia pracy w charakterze dyrektora. Powód zrezygnował bowiem z zasiadania w zarządzie tej spółki, tłumacząc to wstrzymaniem wynagrodzenia członkom zarządu w związku z pogorszeniem się kondycji finansowej spółki. Powód od kilku lat nie pracuje już natomiast w drugiej ze spółek ((...) Sp. z o.o.). Powód nie wykazał jednak, że utrata przez niego dochodu z tego źródła była od niego niezależna. Przeciwnie, z przedłożonych przez powoda dokumentów wynika, że rozwiązał on umowę o pracę z wymienioną wyżej spółką na mocy porozumienia stron. Tymczasem w judykaturze powszechnie przyjmuje się, że niekorzystne zmiany w sytuacji zarobkowej zobowiązanego są z reguły usprawiedliwione, gdy nie są dobrowolne, a więc wynikają z okoliczności od niego niezależnych, takich jak np. utrata pracy na skutek decyzji pracodawcy (uchwała składu 7 sędziów SN z 26 maja 1995 r., III CZP 178/94, OSNC 1995/10/136, Prok.i Pr.-wkł. 1995/7-8/35). Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu, osiągane obecnie przez powoda dochody (1.800 zł netto miesięcznie) nie odzwierciedlają realnych możliwości zarobkowych powoda. Faktem jest, że powód ma 63 lata. Z drugiej jednak strony jest człowiekiem, który posiada stosunkowo duże kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. W przeszłości pracował jako specjalista automatyk i inżynier elektronik. Przez wiele lat był członkiem zarządu spółek związanych z elektroniką, a także dyrektorem i prokurentem. Do dzisiaj jest prezesem jednej ze spółek, której została stworzona a celu wdrożenia do produkcji systemu bezpieczeństwa na lotniskach

cywilnych. Zdaniem Sądu lektura chociażby ofert pracy, które można znaleźć w okolicznych powiatowych urzędach pracy wskazuje na to, że powód jest w stanie podjąć pracę ze znacznie wyższym wynagrodzeniem niż te, za które obecnie pracuje. Nie uszło przy tym uwadze Sądu, że powód nadal ma na utrzymaniu małoletniego syna, który ma już 13 lat. Żona powoda obecnie nie pracuje, przy czym powód nie wyjaśnił przyczyn, które uniemożliwiają jej podjęcie zatrudnienia.

Sytuacja pozwanej zmieniła się o tyle, że osiągnęła już wiek emerytalny, w związku z czym przyznano jej świadczenie emerytalne. Mimo to pozwana dodatkowo podejmuje zlecenia w firmie, w której pracowała w przeszłości. Należy jednak podkreślić, że skoro pozwana osiągnęła już wiek emerytalny, nie ma ona obowiązku pracy. Pozwanej nie wiąże ponadto z obecnym pracodawcą żadna stała umowa, a do tego zajęcia jej zlecane w ramach umów o dzieło mają charakter nieprzewidywalny, na co zresztą wskazuje pośrednio już sama forma umów, które zawiera ona z pracodawcą. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że wydatki związane z zaspokojeniem usprawiedliwionych potrzeb pozwanej niewiele się zmieniły. Pozwana nie uskarża się na żadne poważne schorzenia, niemniej ma już 62 lata. Odnosząc się do zarzutu powoda, że pozwana nie jest zobowiązana już do ponoszenia „kosztów utrzymania swojego mieszkania i związanych z zamieszkaniem kosztów utrzymania”, należy odnieść się do treści umowy darowizny w części dotyczącej zobowiązania obdarowanego względem matki. Postanowiono w niej, że M. B. „ustanawia na nieruchomości ... na rzecz matki A. B. (2) prawo dożywotniej, bezpłatnej służebności mieszkania we wszystkich pomieszczeniach usytuowanych na piętrze budynku stanowiącego część składowa nieruchomości z prawem współużytkowania części wspólnych budynku wraz z prawem swobodnego poruszania się po całym obejściu”. Należy pamiętać o tym, że zgodnie z art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Ponadto w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (art. 65 § 2 k.c.). W ocenie Sądu analiza tego zapisu w żadnym wypadku nie pozwala na przyjęcie, że stronom umowy chodziło o zawarcie umowy dożywocia. Zdaniem Sądu obdarowany zobowiązał się jedynie do zapewnienia matce tego, że będzie mogła ona mieszkać w domu dożywotnio bez konieczności uiszczania na jego rzecz opłat za korzystanie z pomieszczeń domu. Obdarowany nie zobowiązał się natomiast do ponoszenia za pozwaną opłat związanych z eksploatacją części domu przez nią użytkowanych (opłaty za energię, gaz czy wodę), a tym bardziej do dożywotniego utrzymania pozwanej, co jest istotą prawa dożywocia. Zresztą, jak twierdzi sama pozwana, jej intencją jest pomaganie synowi, który po poważnym wypadku nie odzyskał w pełni sprawności. Zdaniem Sądu nie ma zatem żadnych podstaw do tego, żeby przyjmować, że pozwana poza kosztami związanymi ściśle z korzystaniem z domu (czynszem), jest zwolniona z ponoszenia jakichkolwiek innych kosztów związanych ze swoim utrzymaniem.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd doszedł do wniosku, że przesłanki istotne z punktu widzenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej nie uległy takiej zmianie, która uzasadniałaby uchylenie tego obowiązku. Zdaniem Sądu, zdolności zarobkowo - majątkowe powoda nadal są znacznie wyższe niż jego byłej małżonki i gdyby nie rozwód, do którego doprowadziło naganne zachowanie powoda, sytuacja finansowa pozwanej byłaby znacznie lepsza. Należy jeszcze raz podkreślić, że powód domagał się jedynie uchylenia obowiązku alimentacyjnego. Wobec braku alternatywnego żądania o obniżenie tego obowiązku, Sąd zobligowany był rozpoznać sprawę tylko w granicach tak sformułowanego żądania. Jak słusznie wyjaśnił bowiem Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia z dnia 9 czerwca 2016 r., granice wyrokowania wyznacza żądanie powództwa. (I ACa 1243/15, LEX nr 2087857).

Mając powyższe na uwadze, powództwo oddalono.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714), zasadzając od powoda jako strony przegrywającej sprawę, na rzecz pozwanej kwotę 2400 zł, stanowiącą zwrot kosztów pomocy prawnej, które poniosła pozwana, uznając poniesienie tych kosztów za niezbędne do celowej obrony.

Sygn. akt III RC 315/16

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować;
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć
- pełnomocnikowi powoda
3. K.. 14 dni lub z wpł.

M. dnia 18 września 2017 roku, Sędzia